

N:o XI.

Magasin

för Konst, Nyheter och Moder.

Maj Månad 1824.

Pl. 41.

Allegorisk teckning öfver de bildade konster.

Redactionen hade önskat at i detta Hälte kunna lemna en teckning af någon tafla af dem, som för det närvarande finnas ibland de exponerade å Kongl. Akademien för Fria Konsterna; men som flera hinder dervid inträffat, torde denna brist icke på et mera passande sätt kunna ersättas, än genom en allegorisk teckning öfver de bildande konsterna sjelfva, hvilken til composition är ganska behaglig och äger en af dess väsendtligaste egenskaper, at vara lätt förstådd. Det må likväl tillåtas oss at närmare förklara den.

Målarekonsten, under bilden af en ung qvinna och full af inspiration, är sysselsatt at måla en tafla; vid hennes sida, i förgrunden, sitter en Genius och tecknar, påminnande at teckning är grundvalen för all målning. *Architekturen* föreställes genom en qvinnofigur, som med en cirkel i handen tyckes mäta proportioner och håller en vinkelhake i den andra handen; och *Bildhuggarekonsten* är sysselsatt at hugga på den namnkunnige Torsen. Öfver hela gruppen och utgörande en del deraf, sväfvatvenne Genier: *Sanningen* med en spegel i handen, och *Snillet* med en uplyft fackla. De böra vara oskiljagtige ledare för konsten. Blott svagt eller liksom på afstånd sedd, sväfvat en qvinnofigur som uplyfter sin slöja och blottar sin barm. Efter vår tanke en lycklig allusion, at konsten har sköna former til föremål dem blott hennes idkare, gunstlingar och vänner få skåda, hvilka former beständigt böra sväfvat för deras inbillning, men blifva förborgade för de oinvigda, för hopen.

Vid anblicken af dylika allegoriska compositioner påminnas vi ovillkorligen om en fornverld, der snille och smak voro rådande, om et land der de voro inhemska, om en

Första Argängen.

L

fabelverld som icke blott var Artistens men Folkets egen-
domlighet. Franzén har så träffande som sant sagt derom:
»Hvem kan undgå at beundra den poetiska skönheten af
en verld, der hvarje naturkraft var en gudomlighet, hvarje
phenomen en lefvande handling, der man i näktergalens
sång hörde Philomelas klagan, i droppfallet från klippan
såg Niobes tårar, der man ej plockade en blomma, eller
satte sig i skuggan af et träd, utan at liksom höra dem
berätta sin tragiska historie, der med et ord nästan hvarje
föremål var en person, hade som människa lefvat, känt,
verkat och lidit? Hvem frestas ej för et ögonblick at med
Skalden (Schiller) utropa?

Sköna verld, hvar är du? Kom, Aurora,
Spänn för Helios' gyllne vagn igen.
Strö i dalen dina blommor, Flora,
Häll, Najad, din urna öfver den.
Gyllne dar! ack! återse vi eder
Aldrig mer? Naturens blomningsdar,
Då från Himlen Gudar stego neder,
Himlen sjelf på jorden var!

Ja, de flydde och i flykten togo
Bort med sig, hvad skönt och uphöjdt var.
Alla lifvets ljud och färger dogo:
Blott det andelösa ord blef kvar.
Fabelns verld, i tidens flod förgången,
Se vi, frälst, på Tidens höjder stå.
Hvad odödligt lefva skall i sången,
Måste ner ur lifvet gå.»

Som ofvannämnde teckning blifvit lemnad i anledning
af Svenska Målare-Akademiens Exposition, torde det icke
vara utan intresse för våra Läsare, at få en kort öfversigt af
Målare-Akademiens sista Exposition i Paris om våren 1822.
Den bestod af 1725 artiklar, nemligen:

- 1372 Taflor af olika storlek, Porträter, Landskap &c.
- 158 Statuer, Byster och Basreliefs.
- 171 Kopparstick och lithographiska arbeten.
- 14 Arkitektoniska Planer och Modeller.

Bland det betydliga antal Artister som inlemnad dessa ar-
beten, voro likväl inga af Girodet, Guérin eller Gérard,
och blott en af Horaze Vernet.

För at emedlertid bedömma huru mycket Konstnärerne
upmuntras eller understödas för det närvarande i Frank-
rike, förtjenar at nämnas huru många af dessa arbeten

som voro beställda eller betingade. Af Ministern för det Kongl. huset: 50 Taflor, 12 Statuer, Byster och Basreliefs samt 2 Medailler. Dessutom köptes flera under påstående Exposition. — Af Hertigen af Orleans: 2 Taflor utom flera af Horaze Vernet, hvilka i anseende til föremålen eller ämnena icke blifvit tillätne at exponeras. Af Ministern för inre ärendena: 18 Taflor, 19 Statuer och Byster, 2 Medailler. Af Prefecten af Seine-Departementet för Staden Paris: 12 Taflor och 6 Statuer.

Pl. 42.

En bro med et öppet Tempel.

Localen lånar sig stundom dertil at en bro synes i perspektif framför Våningshuset, man vill embellera denna utsigt (point de vue) som beständigt ses utur fönstren och på gården — den lågt liggande bron gör ingen effekt — et öppet Tempel bygd derpå, lyfter bron, imponerar, förskönar utsigten, och blir i öfverensstämmelse med det hela af en ny anläggning, som gör anspråk på smak och styl. Vid sådana förhållanden är det som vi föreslå närlagda teckning til efterföljd; den uppfyller ofvannämnde fordringar och skall, som vi hoppas, behaga både konstälskaren och i allmänhet hvar och en som hyllar den goda smaken.

*Sann-Saga *)*

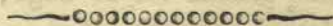
En Filosof i fordna dar,
 Som kände ganska väl de höga,
 Uti sin vishet anmärkt har,
 At ibland stora män ej ännu någon var
 Rätt stor i Kammartjenarns öga.
 At denna hedersman har rätt,
 Kan man väl ej för afgjordt taga,
 Och at bestrida det, blir heller ej så lätt.
 Emedlertid vill jag berätta Er en Saga,
 Kanske at läsarn kan af den en slutsats draga.

*) Som man i allmänhet med ordet *Saga* mener digtade berättelser, har denna bort få benämningen af *Sann*, emedan en verklig händelse ligger til grund för densamma.

En vidtberömd och känd Baron,
 Major och Riddare, med mera,
 Som uti fredstid fått en stor reputation
 Af Militär med distinction
 Och mästare at exercera,
 Uti en småstad låg en gång i Garnison.
 Som han var tjock och bred och reslig til figuren,
 Förfärliga moustacher bar,
 Såg bister ut som en Tartar,
 Med thordöns röst gaf korta svar,
 Och til dueller alltid snar,
 Han nämndes öfverallt: *en satans dugtig karl,*
Til General just klippt och skuren.
 Fick man då skåda Herr Baron
 I spetsen för sin Bataljon,
 Der han förfärligt svor och larma'
 Och delte prygel ut, så Gud må sig förbarma!
 Då stego hos en hvar til djup admiration
 De höga tankarne man fått öm hans person.

En morgon hände sig, at Herr Barons Lakej
 (Hur det gick til, det vet jag ej)
 Slog sönder i en hast dess stora Sjöskumspipa.
 At Herr Baron blef ond kan hvar och en begripa.
 »Din åsna! sade han, hur törs du göra så?
 »Et sådant nöt til dräng fins ej på hela orten,
 »Jag borde köra dig på porten
 »Och gör det innan kort, det kan du lita på.
 »Du går som i en dröm förutan vett och tanka,
 »Min Sjöskumspipa du förstört,
 »Majors-expedition du som en slyngel fört,
 »Och gör ej mina stöflar blanka!

Ch...i...e.

Pl 43.

En Invalid-stol.

I brist af et nytt åkdon af särskilt eller ovanlig form mot
 de nu brukliga, som Redactionen önskat kunna lemna til
 den första Maj, då den eleganta verlden visar sig på Djur-
 gården i granna vagnar, torde det vara passande at med-
 dela teckningen på en stol, hvarmed man lätt kan flytta
 sig ifrån ett ställe til et annat, när sjukdom eller tillfälliga
 benskadur förbjuda promenader til fots, hvarföre den också

fått benämning af Invalid-stol. Upfinningen är Engelsk. Den utgör en bekväm län-stol med en derunder rörlig fot-pall, som efter behag kan flyttas; och om Patienten är så frisk, at han kan betjena sig af sina armar och händer, flyttas den fram och åter i et rum eller på jemn väg genom vidrörandet af de mindre hjulen som sitta utanpå de större eller jernskodde, hvarigenom flyttningen åstadkommes. Denna stol äger dessutom den förmån, at kunna förvandlas til en ligg-soffa. Man kan åt ryggstödet gifva den lutning som erfordras, genom tvenne jernbågar af 90 graders vinkel, så at det kan sänkas horisontelt eller *au niveau* med sitsen; omedelbart derunder och i förening dermed är en såkallad släde, som löper ut, så at det hela får längden af en säng.

Något om Wadstena Adelige Jungfrustift.

(Slut från N:o X.)

Oaktadt Stifts-Kassan dagligen öktes genom frivilliga gåfvor och talrika inskrifningar, kunde den primitiva planen af Stiftets inrättning i Wadstena aldrig komma til verkställighet; men RiksRådet Grefve Carl Fredr. Scheffer inrättade et eget efter en mindre scala år 1784, hvartil han inköpte et hus i Norrköping och skänkte genom Testamente dertil 20,000 R:dr Banco. Det hufvudsakligaste af denna inrättning var: at en Abbedissa och 6 Fröknar, hvilka alltid borde vara Stiftsfröknar, skulle få bo husfritt och njuta underhåll, men dessutom skulle 6 Fröknar der få njuta samma förmåner emot en viss årlig, lindrig afgift. Calculen var följande:

	Banco.		
Föda för 7 personer å 1 R:dr 8 sk. i veckan för hvarje	424	32	—
2:ne Pigor städja och lön	12	5	4
Deras föda	50	—	—
Ännu en Piga	31	—	—
En Läkare, årligt arfode	16	32	—
20 famn. Björkved med upläggning och körarelön	33	16	—
20 famnar Tall d:o å 1 R:dr 16 sk.	26	32	—
Olja, Ljus, Såpa, Stärkelse med mera, som ej så noga kan erinras	100	—	—
En Gårdsdräng	40	26	8
Til extra utgifter för Abbedissan	20	—	—
Til d:o för 6 Fröknar å 13 R:dr 16 sk. för hvarje	80	—	—
En Kammarjungfrus föda och lön	66	32	—
Summa R:dr Sp.	901	32	—

Denna Stat blef sedermera 1787 i vissa delar tilökt, så at den gick til 1033 R:dr 16 sk. Vid påsktiden 1784 tog denna inrättning i Norrköping sin början, så at en Abbedissa, Friherrinnan Ulfsparre, född Grefvinna Creutz, inflyttade med 6 Stiftsfröknar; men förändrade omständigheter, försämradt myntvärde och en betydlig reparation som huset fordrade, voro orsaker som föranledde inrättningens uphäfande år 1800, på det sätt, at Abbedissan erhöll 300 och Fröknarne 125 R:dr B:co årligen, med tilstånd at sjelfve välja sig bostad, hvarefter huset försålles. För det närvarande kallas den: Grefliga Schefferska Stiftningen för Adelige Jungfrur. Schefferska Pensionen innehafves nu af en Fröken som är qvar af den gamla inrättningen och har 166: 32, samt 12 som halva 100 R:dr hvardera årligen.

Bland de betydliga skänker til Stifts-Kassan torde ännu kunna anföras: 1777 af Fröken Charlotta Nummers 6000 R:dr; 1779 Landshöfdingen Baron Adelsvärd 555 R:dr 26 sk. 8 rst; 1787 Capitenen och Ridd. Bar. G. Isaac Knorring 2000 R:dr; 1793 Ryttmästaren Hildebrand och dess Fru S. Schönström 3000 R:dr; samma år af Hofrättsrådet C. F. Heykensköld och dess Fru E. Dankwart Lilljeström 900 R:dr; 1798 af ÖfverJägmästaren O. F. Rudbeck 1333 R:dr 16 sk. B:co; 1804 Envoyén Celsing 500; 1810 Kammarherren Grefve Charles Emil Lewenhaupt 2000; 1813 Fröken Sara Magd. Ahlströmer 1000; 1814 Landshöfdingen v. Stenhagen 2000, allt Banco. Dessutom kan Stiftet möjligen ännu i framtiden erhålla en Summa af 3666 R:dr 32 skill. B:co, genom Mamsell Greta Lisa Åbergs testamente, som år 1808 skänkte denna Summa til Amaranter Orden, med förbehåll at: om Orden af en eller annan orsak kommer at alldeles uphöra, skall ofvannämnde summa tilfalla det Adelige Jungfrustiftet.

Emot dessa betydliga gåfvor har Stiftet, utom redan förut upräknade förluster, tid efter annan måst vidkännas flera, hvilka sent omsider blifvit afskrifne, såsom t. ex. 1778 en lordran hos Presidenten Baron von Nolcken; 1784 hos Presidenten, Baron Broman; 1786 hos Konung Adolph Fredrik och Drottning Lovisa Ulrica på 18000 Dal. kpmt; men oaktadt desse förluster var Stiftets Capital 1798 i säkra fordringar 80,621 R:dr B:co, och är för det närvarande 136,700 R:dr B:co, hvaraf 216 Fröknar njuta en årlig pension af 33 R:dr 16 sk. hvardera.

Vi sluta härmed denna korta och ofullständiga öfversigt af Wadstena Adelige Jungfrustifts öden, hvilken tiläfventyrs redan blifvit nog vidlöftig, för at intressera den större delen af våra Läsare.

Mode-Nyheter från Paris.

Bland hufvudprydnader för Damer nyttjas Mohabitiske Turbaner med hak-band, hvilka sednare äro sålunda gjorde, at de likna en gaffel hvarigenom örat vid hvardera sidan är synligt. Et slags Turbaner äro öppne eller utan botten, à *fond ouvert*, så at håret eller en prägtig med juveler besatt kam blir synlig; et annat slag åter kallas Spanska eller Ryska Turbaner. Stundom får man se hattar af tvenne contrasterande (*tranchans*) färger, såsom chokolad-brunt och grönt; lilas och svart. I den sednare Mode-Journalen ifrån Paris omtalas en *coiffyr à la mexicaine* eller *péruvienne*, bestående af struts- eller marabout-fjädrar, hvilka, fästade i et slags bandeau, gå rundt omkring hufvudet, rätt upstående, samt äro högre i pannan och gå sedan i aftagande ned åt nacken. (För Stockholmsboerne är detta likväl ingen nyhet; ty H. K. H. KronPrinsessan har både på den stora bal *paré* å Rikssalen förl. år i Juli månad, som i Amaranter-Orden vid Dess reception i vintras visat sig med en hufvudbonad à la *Péruvienne*).

När en större sällskaps-krets icke fordrar at Damerne skola vara klädde i sammet eller gros de Naples, äro nästan alla klädningar antingen af Chinesiskt krusflor, af Gaze, af slätt eller krusigt krusflor, eller af Barège-tyg med siden-sars-underklädning. Merinos-klädningar åter äro af grått stötande i lilas, af gult kalladt *eau du Nil*; af vide- eller vass-grönt: *vert saule*, *vert roseau*. Många variationer äga rum i sättet at garnera lif på klädningar: ibland bestå desse garneringar af draperier som ligga i kors öfver bröstet, ibland ligga de horisontelt öfver barmen, stundom ligga de i skapnad af et V, som går från axlarne ned til lifgördeln. Det öfriga af lifvet är slätt, och i allmänhet äro de långa och starkt åtdragne.

Pl. 44.

Sorg-Costym för Damer.

Ehuru Kongl. Förordningen af år 1818 utstakar, hvilka Kongl. Personer skola sörjas af Allmänheten och huru länge, samt dessutom Kungörelsen om sorgen alltid tydligt säger: *vid Kongl. Maj:ts Hof anläggas sorg*, hafva dock Fruntimren i Hufvudstaden genom en tyst öfverenskom-melse velat visa deras undersåtliga vörndnad och deltagande i det Kongl. Husets sorg öfver Hertigens af Leuchtenberg död, så at äfven de som icke frequentera Hofvet, ja, af alla Klasser och Stånd, anlagt sorg, mer och mindre djup efter

hvar och ens begrepp eller egen känsla. Redactionen skyndar derföre at lemna en vacker Sorg-Costym, ehuru den nästan sent kunnat meddelas.

Fig. *Toque basque* (ifrån Biscaja) af helskurit sammet. Krusflors klädning med garneringar af band och svart gagat *). Casimirs shawl. Hvita handskar och svarta skor.

*) Et slags mineral hårdare än stenkol och ganska glänsande när den poleras, och som användes til grannlåter.

Anmälan.

Denna Månadsskrift kommer at fortsättas efter samma plan och under samma villkor som hitintils, så at prenummeration äfven emottages på 6 Nummer, eller på halft år särskilt, antingen i Januari eller Juli, efter behag.

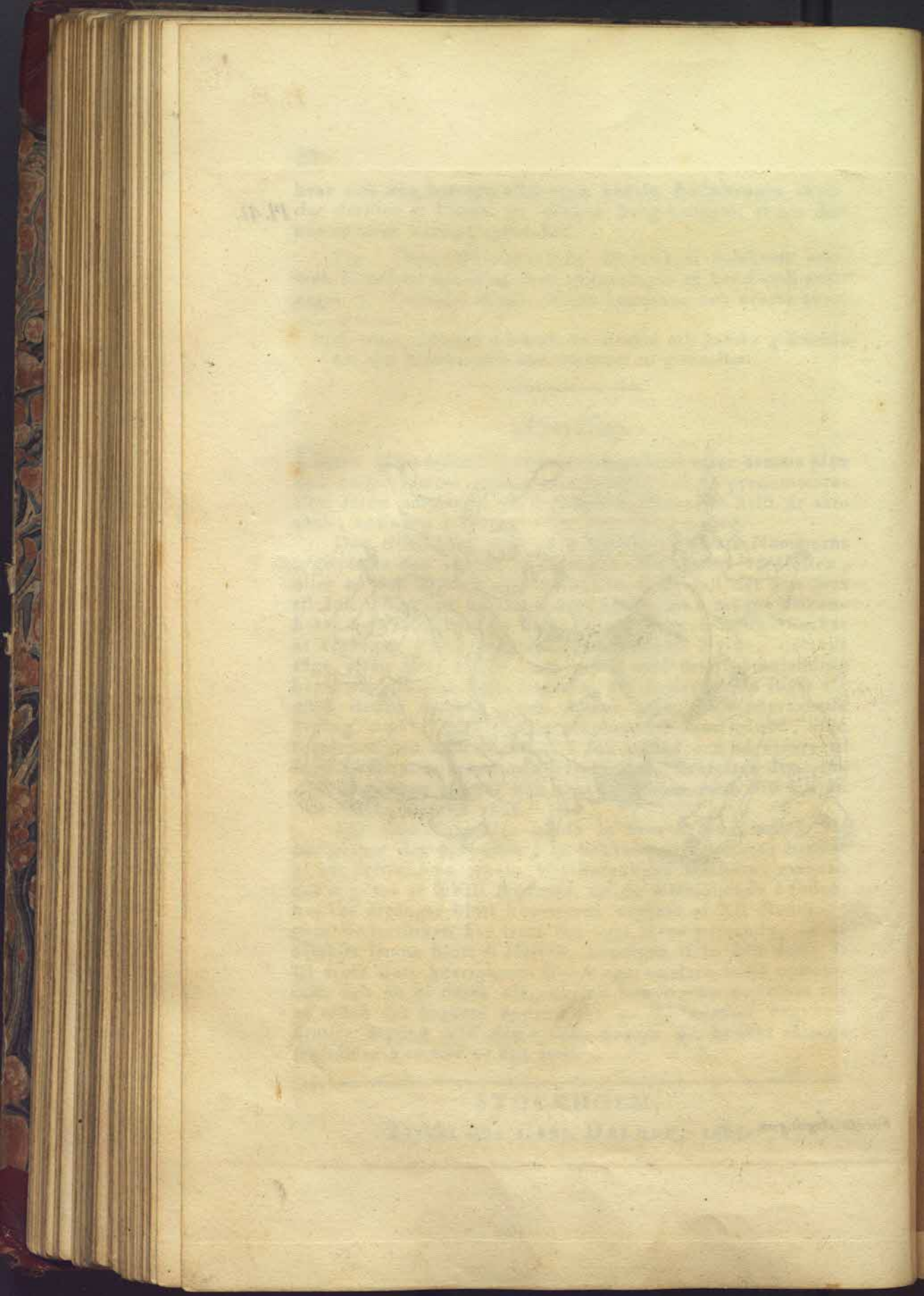
Den tillfällighet, som 1818 föranledde första Nummerns utgifvande den 1 Juli, hvarigenom Magasinets 12 Häften, eller *en hel årgång* alltid beräknats ifrån Juli det ena året til Juli det derpå följande, har haft ganska många olägenheter och missbagat de flesta Prenumeranter, hvilka önskat at årgången måtte begynnas med hvarje Ny-år, det vill säga, ifrån den 1 Jan. och sluta med året. I anledning häraf och på åtskilligas begäran, har Redactionen fogat sig efter denna önskan, och ämnar icke sluta närvarande årgång med N:o XII, som utkommer i Juni månad, utan fortsätter den med N:o XIII i Juli månad och så vidare til N:o XVIII som utkommer i December, hvarefter den *Andra årgången* således kan taga sin början med N:o I ifrån den Första Januari 1825.

För dem som låta binda in hvar Årgång, upstår väl härigenom det oprydliga i en boksamling, at första bandet af ett och samma arbete blir betydligt tjockare, emedan det utgöres af XVIII Nummer, än de efterföljande banden, hvilkas årgångar blott komma at utgöras af XII Nummer; men Redactionen har trott det vara mera passande, än at särskilt lemna blott 6 Häften, nemligen ifrån Juli detta år til årets slut, hvarigenom åter et eget smalare band upkommit, och en af dessa olägenheter kunde icke undvikas för at vinna det begärta ändamålet: *at hädanefter begynna hvarje årgång med den 1 Jan. hvarje år*, hvilket således framdeles kommer at äga rum.

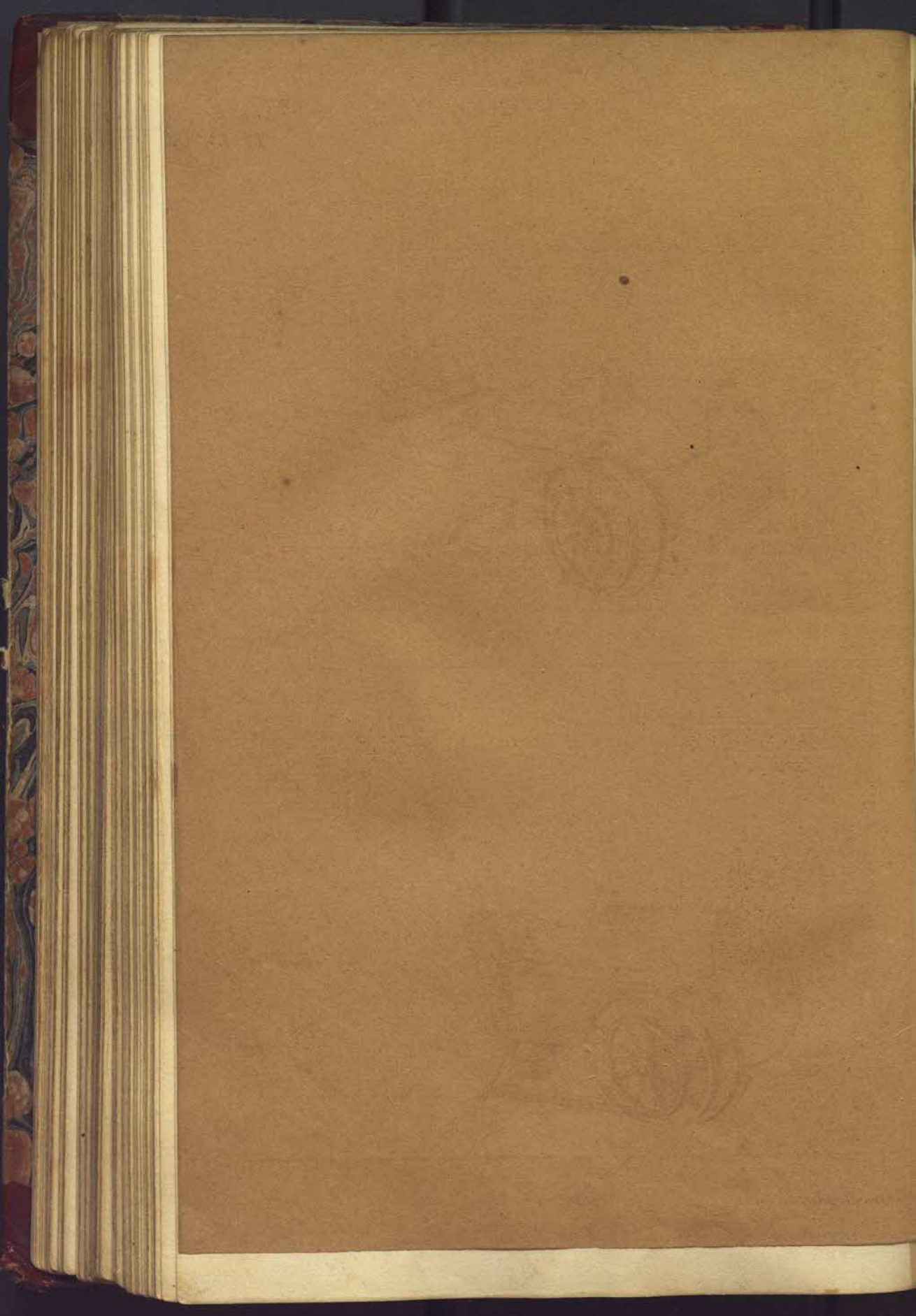
STOCKHOLM,

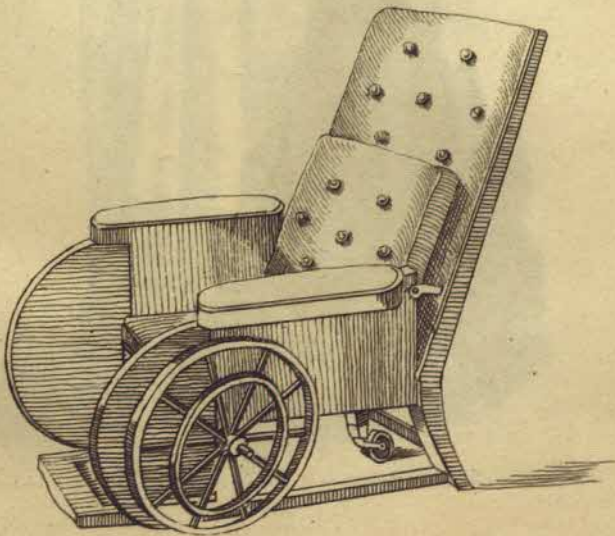
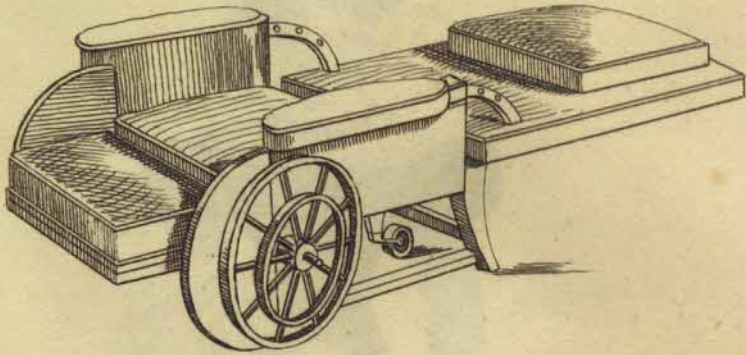
Tryckt hos CARL DELEEN, 1824.

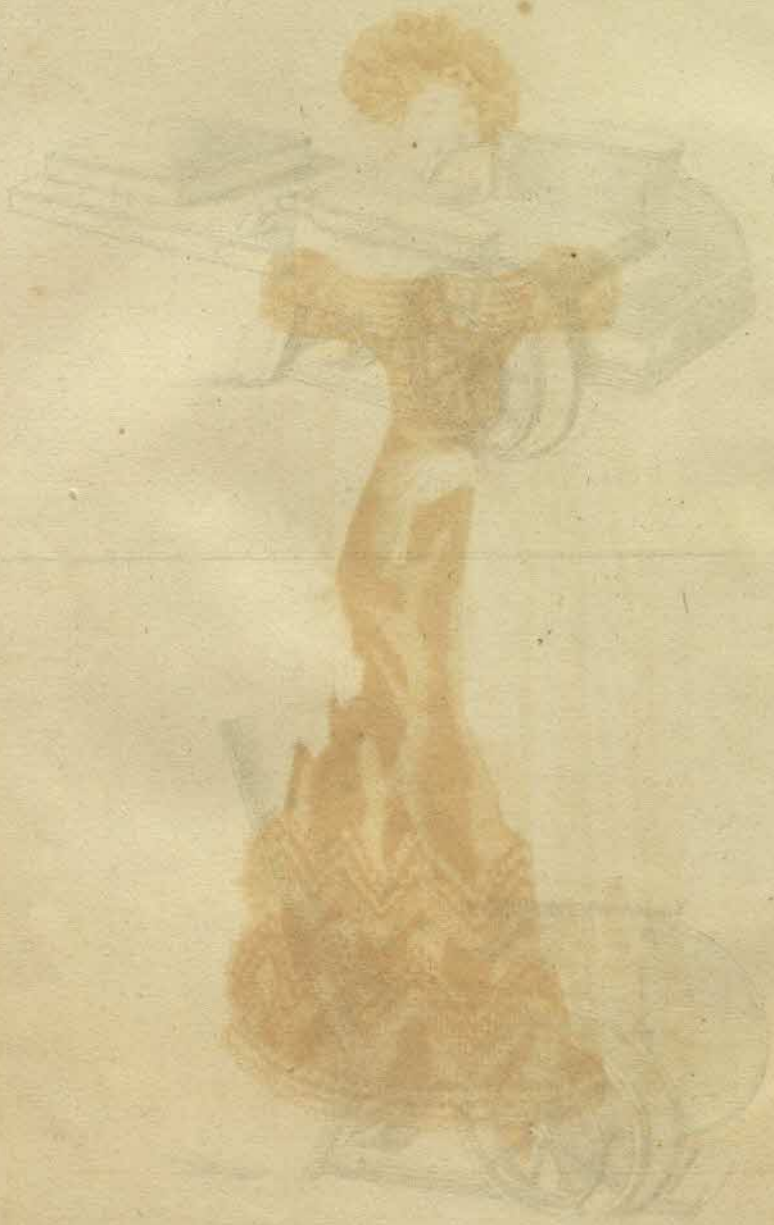

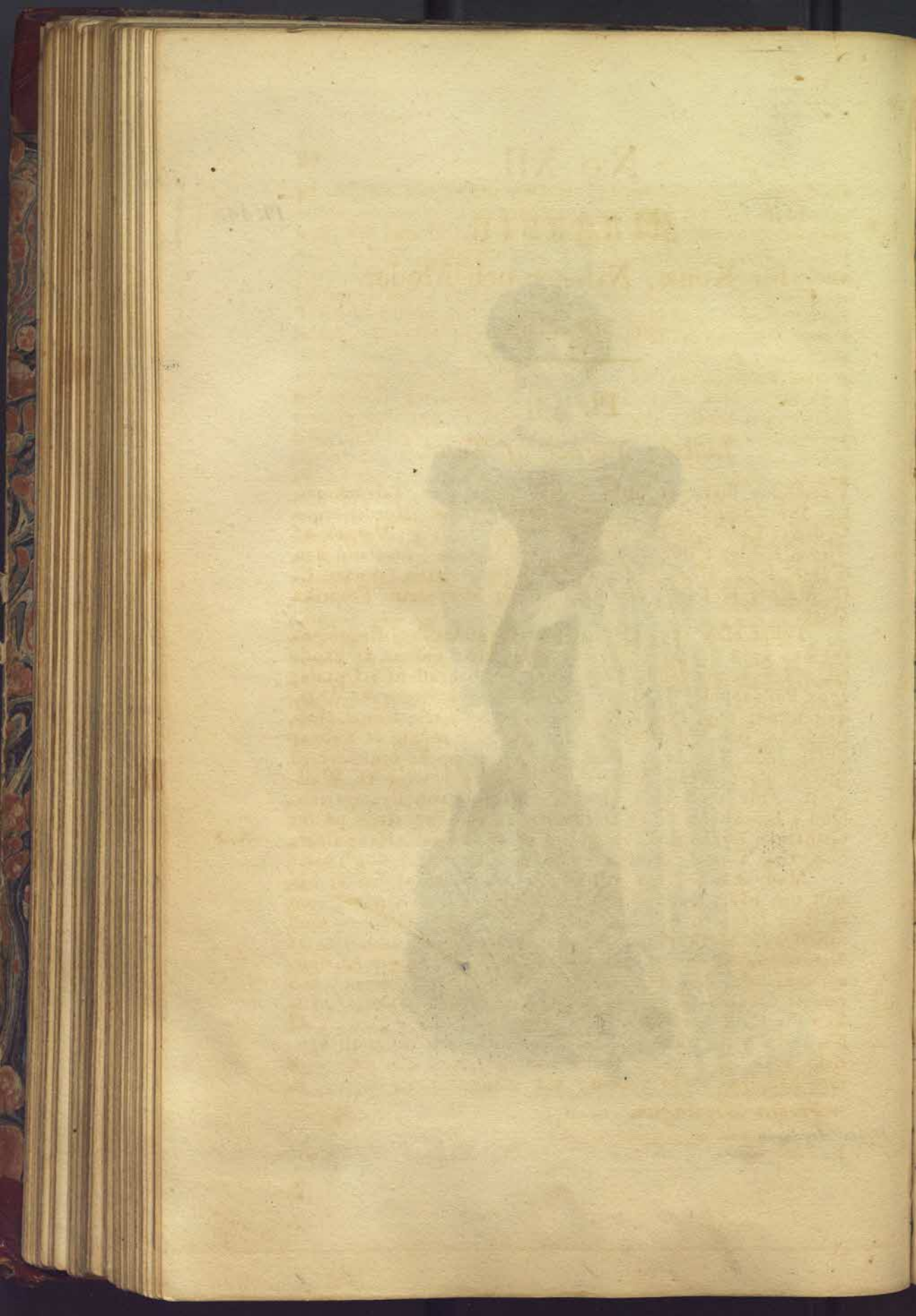

114

115

N:o XII.

Magasin

för Konst, Nyheter och Moder.

Juni Månad 1824.

Pl. 45.

Ludvig Mörner af Tuna.

Framlidne Biskopen öfver Wexiö Stift, vice Talemannen för Prest-Ståndet, Commendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Theologie-Doctorn, Friherre *Ludvig Mörner af Tuna*, föddes i Björkö socken på Rödjenäs i Småland den 6 Dec. 1764, Hans Fader var Hof-Jägmästaren Friherre C. G. Mörner af Tuna, och hans Moder Margaretha Fredrika Duse.

Tidigt eller 1774 blef han Kadett vid Artilleri-Regementet och 1778 Styckjunkare derstädes samt samma år Fändrik vid Södermanlands Regemente. 1786 Student i Upsala; 1791 Philosophie Magister; 1793 Docens i Romerska Antiquiteterne; 1794 Prestvigd; samma år Ordinarie Kongl. Hof-Predikant och Kyrkoherde i Ljungby församling af Kalmar Stift; 1800 Theologie Doctor och samma år utnämnd til Biskop öfver Wexiö Stilt efter Biskopen Doctor O. Wallquist. Gift 1796 med Hedvig Gustava von Baumgarten. Död i Stockholm d. 19 October 1823 och begrafven på St Catharinæ Kyrkogård, enligt sin egen begäran. Hans äldste Son, Carl Gustaf, öfverlefver honom; en yngre dog 1801.

Med skäl beklaga vi, at utrymmet nekar oss at här helt och hållit meddela den Tacksägelse öfver honom, som af Herr Doctorn och Biskopen Wallin d. 26 October 1823 uplästes i Storkyrkan; men vi kunna icke underlåta at åtminstone til en del göra våra läsare bekante med den samma, helst den icke varit tilgänglig i Boklådorne, och endast utdelats bland den saliges vänner och bekanta, hvilken för öfrigt undanbedt sig något lik-tal. » Af börd och yttre omständigheter kallades han tidigt til vapnens yrke. Med heder skötte han det; men den mäktigare inre kallelsen förde honom, vid mannaåldrens början, in

Första Argången.

M

på en bana, som bättre motsvarade hans allvarliga lynne, hans milda, lugna menniskoälskande sinnelag. I detta sitt heliga kall, dit han följdes af ordningens vana och pligtkänslans oeftergifliga noggrannhet, blef han nu en *Jesu Christi stridsman*, til at besegra villorna och flården, återvinna förlorade själar åt Gud, och *försvara Sanningen i döden*. Tron blef hans sköld, bönen hans vapen, och korsset hans baner. Verlden hör ej, låfsjunger ej sådana segrar, men i den himmel, *der det varder glädje öfver en enda förbättrad syndare*, der förgätas de icke, och de på jorden uppbyggda, förädlade, hugsvalade hjertan veta hvem de i tysthet välsigna. I denna en rättsinnig lärares tillfredsställelse och förhoppning, njöt vår bortgångne förstlingen af sitt utsäde för Guds rike, der han i en landtlig stilla trakt, okänd för verlden, men kär för de sina, *arbetade i Ordet och lärdomen, och födde Christi Hjord*, som en oförtruten, anspråkslös och samvetsgrann Själa-Herde. Annat ville han icke vara. Han blef ock ej annat, han blef det endast i en vidsträcktare omfattning, då medbröders allmänna förtroende kallade honom til den högsta andeliga värdighet inom födelsebygden. Ej utan ömma rörelser rycktes han ur sitt lugn; men van at i allt vörda Guds vilja och förtrösta på Guds hjälp, under trofast utöfning af hvarje pligt, gick han, följd af välönskningar, mött af förhoppningar, at intaga det rum, en fräjdad föregångare lemnat. Hvem kunde värdigare intaga det? Snart byttes välönskningarne i välsignelser, förhoppningarne i fullbordade frukter. Saknade ock den lärda och vittra verlden, efter honom, digra foster af djupsinnig forskning och margkunig beläsenhet, så saknade ej vetenskaperne en uplyst både kännare och befördrare, ej kyrkostyrelsen en rättvis, välvillig och alltid tillgänglig förman, ej ungdomen en upmärksam och upmuntrande vårdare, ej nöden en hjälprik deltagare, ej svagheten et tillförlitligt stöd, ej sedligheten en oskrymtad vän. Nu sakna de honom. Men rättmätigast är eder saknad, Jbröder, som i hans älskade hembygd varit närmaste vittnen til denna patriarkaliska dygd och detta Apostoliska nit! och vi dela edra känslor, vi, som här lärt värdera honom både i visdomens rådplägingar och i vänskapens umgänge. Si, säge vi sörjande til hvarandra, *si en rättskaffens Israelit, i hvilken intet svek var. Sanningens lag var uti hans mun, och det var intet ondt i hans läppar*. Godhet och trohet bodde i hans hjerta, och sitt hjerta bar han på sin tunga. Hvarken mångordig eller storordig, utsade han enkelt och saktmodigt sin mogna öfvertygelse, utan harm at finna den motsagd och utan

fåfånga at förfåga den, han visste, at der segren ej redan låg i sakens egen natur, aldrig låg den blott i sista ordet. Han öfverdref hvarken sitt låford eller ogillande; det förra blef hos honom aldrig smicker, det sednare aldrig bitterhet: beggedera voro frukter af det sansade omdöme, som, der pligten kräfde yttrandet, värdigt yttrade sig, utan ledning af det slags frugtan och hopp, som så ofta vill fortdriva den enskilta lyckans hjelp, under det allmänna bästas förevändning. Nöjd med det af erfarenheten bepröfvade och godkända, ville han ej låtsinnigt bortbyta det för et bländande, men obepröfvadt nytt; han trodde at det goda, småningom och utan våldsamma språng, bäst utdanar sig sjelft, utan at genom konstens i otid använda åtgärder behöfva fortskyndas til en brådmogenhet, hvars skenbart yppiga lifskraft blir i sjelfva verket en kraftens förslappning och en lifvets uplösning. Han såg i samhället en lefvande kropp, som, för några smårre brister, dem naturen, sig sjelf lemnad, småningom botar, ej bör utsträckas på en sjukbådd, der hufvudet nedsjunker jemnlågt med de öfriga lemmarne, under det unga tvistande Låkare, med fortsatta försök, rikta sin vetenskap på varelsens bekostnad; nej, en lefvande kropp, som genom sunda näringsmedel, måttliga rörelser och ordningsbundna kraftyttringar, sjelf ersätter det afnötta, afsöndrar det odugliga, helar det kranka, under oförtryckt ledning af den inneboende mächtige anden, som håller hjertat varmt, hufvudet uprätt, lemmarna i jemnvigt, och som renast uttrycker sig i de heliga orden: *Fruktet Gud, ärer Konungen, ålsker bröderna!* &c.

Pl. 46.

Modern.

Vi tro ingen förklaring vara lämpligare öfver dessa tvenne poetiska teckningar af en mor som lekande undervisar sitt barn, ån at här ordagrant införa et stycke ur *Qvinnan*, Skaldestycke af J. D. Valerius, hvilket, ehuru visserligen kåndt af de flesta af våra Läsarinnor, likväl alltid med nöje och tilfredsställelse återlåses.

En Mor! — Sublima namn, naturens segerskri!

Det skånaste af allt hvad qvinnor kunna bli!

Hvem har dig fullt förstått och dig tilbårligt skattat?

Ej menskan måla kan hvad ensamt Gud har fattat.

Han såg den första mor — och nästan möjligt fann
 Et väsen, lika godt och älskande som Han.
 Hvad himmelskt ideal! — Så kände intet hjerta
 Tilgifvenhet och fröjd, medlidande och smärta;
 Nej, ingen genius än så trogen ledsven var:
 Hur liten, står, mot dig, också den bästa far!
 Den rysligt stränga köld, hvaraf sig Brutus hedrat,
 Ej, onaturligt, än en moders bröst förnedrat;
 Och stark var Abra'ns tro, och hans upoffring stor,
 Men aldrig skulle Gud befallt den åt en Mor.

Jag ser den heliga, som Glorian omkringljungar,
 Då hon sin späda son, sin lågas förstling gungar,
 Vid täta böljningar af en förtrolig barm,
 På vaggan af sitt knä, i lindan af sin arm.
 Än kring hans lätta sömn hon frid och svalka hviftar;
 Än åt den vakande hon vård och näring skiftar;
 Bestyrande den verld i hennes sköte fins,
 Hon glömmet maken sjelf och endast modern mins.
 Bort med det hyrda bröst, som lägger blygd til våda;
 Jag ej Madonnan vill förutan Barnet skåda;
 Den telning, som sin kraft af ursprungstammen vann,
 Ömtålig tvingas skall, inympad på en ann.
 Vål henne, dubbelt mor, som uttröttligt vakar,
 Som slärdens retelser för pligtens fröjd försakar;
 Af trägen omsorg blek, hon är ej mindre skön,
 Hon skördar, för sin vård, tilgifvenhetens lön.
 Til henne barnet bär sitt lidande, sin klagan,
 Det tystas med en kyss, som mildrar sjelfva agan;
 Hon sträcker, med en blick, förgäfves låtsadt kall,
 Sin hand emot dess gång, sitt sköte mot dess fall:
 Hon af dess minsta dygd förhoppningsfullt sig dårar
 Och äger, för dess fel, ej annat straff än tårar.
 Då sonen växt ifrån den trognas mjölk och ans
 Och umbär hennes famn, — hon än behöfver hans;
 Hon följer, upmärksam, hans arbeten, hans lekar:
 Blott modersfåfången är den hon ej förnekar.
 När han, försvinnande, mot hennes hjerta trycks,
 Och gråtande, förblödd, ifrån sig sjelf hon rycks:
 Til hvilken okänd krets hans öde honom dömmet,
 Det ensamt är en mor, som honom aldrig glömmet.
 Hon söker honom än i önsknigarnas ljud,
 För honom, i sin bön, en medlerska hos Gud;
 Och när hon, trött af år, mot grafven böjs och dignar,
 En son den första är, den sista hon välsignar.

Til *Mery*,

på hennes första lysnings-dag *).

Min kära Mery! Då i dag
Du utaf vänner gratuleras,
Så tillåt ätvenväl at jag
Må med min önskan öka deras.

At önska lycka, det är skäl;
Men det är ock en pligt at lära
En Qvinna, hur hon alltid väl,
Som gift, skall lifvets skiften bära.

För Hustrun gifs ett sätt, blott ett,
Som gör at städse hon behagar:
Med *hertats godhet* har det skett,
Och sker ännu i våra dagar.

Var aktsam i motsägelser,
Bjud til, min Vän, at dem undvika;
Fast du har skäl, glöm händelser,
Och akta Dig at straffpredika.

Med mannens fel haf tålmod,
Gif honom tid at sig besinna,
När Du är vänlig, öm och god,
Skall han nog sjelf sitt misstag finna.

I mannens göromål ej sök
At blanda Dig, min kära Mery!
Du har ditt hushåll — har ditt kök,
Der bör Du herrska, och blott deri.

*) Genom en, snart sagdt, lycklig tillfällighet, är det Redactionen tillåtit at meddela dessa Stancer, hvilka tyckas stå i sammanhang med det föregående ämnet och således icke kunde vid et mera passande tillfälle underställas våra Läsarinnors granskning. De hafva blifvit godkände af et i hög grad aktningvärdt Fruntimmer, hvars omdöme är lika så säkert som insigtsfullt och ensamt tillräckligt at öfvertyga Redactionen, at de förtjenat en större allmänlighet, än hvartil de ifrån början varit ämnade. Sjelfva namnet är Engelskt och stafvas: *Mary*, men uttalas som *Märy* eller *Mery*.

Var icke svartsjuk. Aldrig kan
En hustru lifvets nöjen smaka,
Om hon, af kärlek til sin man,
Vill misstänksamt hans steg bevaka.

I valet utaf Vänner var
Förståndig, sparsam och försigtig.
För lugnet utaf dina dar
Är denna konst så stor och vigtig.

Haf ordning i den minsta vrå
På allt hvad som Du har om händer;
Den tid Du vinner deruppå,
Är vinning som til välstånd länder.

Uti din klädsel, kära Du,
Sök framför allt din man behaga;
Man kan som Flicka, ej som Fru,
Med fåfängt prål en karl bedraga.

Min kära Mery, lycka til!
Minns väl de råd som jag dicerat;
Med dem, om Du dem följa vill,
Har mången Fru sin man regerat.

Från dina yngre är din Vän,
Bör Du ej mina råd förtycka;
Men känna uti dem igen:
En verklig Vän som vill din lycka.

Sophie.

Vi begagna detta tillfälle, at recommendera våra Läsarinnor en nyligen i Paris utkommen bok, som blifvit ganska fördelagtigt recenserad, och som borde ägas af hvarje ungt Fruntimmer, nemligen: *L'art de se faire aimer de son Mari. A l'usage des Demoiselles à marier, par Eugène de Pradel* (konsten at göra sig älskad af sin man. Til begagnande för unga Flickor som skola gifta sig).

Pl. 47.

Promenaden til Versailles.

De hårda, jemna vägarne i Frankrike och i allmänhet omkring Paris, göra det möjligt at sex, sju, til och med åtta personer åka efter en häst i et åkdon med tvenne hjul, i en såkallad *Chaise de Poste*. I hela Frankrike, men i synnerhet emellan Paris och Versailles, träffar man stundeligen en mängd sådane som teckningen på denna Planche utvisar. Med den i förgrunden tilldrager sig den olyckshändelsen, at selen går sönder, hvarigenom Chaisen får öfvervigt bakåt, så at skalmarne stå i vädret. Kusken tyckes hafva fått en stöt i hufvudet, den han efterkänner med handen, och af Herrskapet i Chaisen har blott en ännu hunnit resa up hufvudet. En stor oreda råder bland det medhafda bagaget som legat i *Imperialen*, (så kallas en öppen låda eller *vache* på taket hvari de resandes saker förvaras). Et randigt knyte, en mössa och et halster ligga redan på vägen, och en törnrosbuske med sin kruka hålla på at lossna och falla. En förskrämd hund tar til flykten, och et annat resande Herrskap, utan at uppehållas i dess fart, beskådar äfventyret.

Efter fredsslutet 1814, såg man ofta för dessa Chaisar förespände några stackars hästar, som af Kossackerne blifvit efterlemnade eller sålde, och hvilkas öde var beklagligt nog. Oaktad den allmänna freden, fans det ingen fred för detta fattiga djur; Kusken utgöt sin harm på dess förra fiende och skrek vid hvart piskrapp: *Ah! vilain Cossaque!* &c. (Aj! din gemena Kossack!)

Pl. 48.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. *Bonnet à pélerine* prydd med blommor och brocherade band. Rock af gros de Naples, hvars garnering blir bredare nedåt, men endast går fram på klädningen och icke rundt omkring. Härtill nyttjas hvita handskar och svarta skor.

Fig. 2. En grå mans-hatt med flors-hufva. Ridklädning, kallad *Amazone*, af kläde. Lifyet försedt med små skört

och prydt med olivformiga knappar och tofsar. Släpet af en sådan klädning bör räcka en half aln nedom fötterne, emedan den är blott ämnad at nyttjas när man rider på det nu brukliga sätt för Damer. (Se Planche 43 af Konst- och Nyhets-Magasinet 5:te årgång.)

Anmälan.

Denna Månads-skrift kommer at fortsättas efter samma plan och under samma villkor som hitintills, så at prenumeration äfven emottages på 6 Nummer, eller på halft år särskilt, antingen i Januari eller Juli, efter behag.

Den tillfällighet, som 1818 föranledde första Nummerns utgifvande den 1 Juli, hvarigenom Magasinet 12 Häften, eller *en hel årgång* alltid beräknats ifrån Juli det ena året til Juli det derpå följande, har haft ganska många olägenheter och misshagat de flesta Prenumeranter, hvilka önskat at årgången måtte begynnas med hvarje Ny-år, det vill säga, ifrån den 1 Jan. och sluta med året. I anledning häraf, och på åtskilligas begäran, har Redactionen fogat sig efter denna önskan, och ämnar icke sluta närvarande årgång med N:o XII, som utkommer i Juni månad, utan fortsätter den med N:o XIII i Juli månad och så vidare til N:o XVIII som utkommer i Decembar, hvarest den *Andra årgången* således kan taga sin början med N:o I ifrån den Första Januari 1825.

För dem som låta binda in hvar Årgång, upstår väl härigenom det oprydliga i en boksamling, at första bandet af ett och samma arbete blir betydligt tjockare, emedan det utgöres af XVIII Nummer, än de efterföljande banden, hvilkas årgångar blott komma at utgöras af XII Nummer; men Redactionen har trott det vara mera passande, än at särskilt lemna blott 6 Häften, nemligen ifrån Juli detta år til årets slut, hvarigenom åter et eget smalare band upkommit, och en af dessa olägenheter kunde icke undvikas för at vinna det begärta ändamålet: *at hädanefter begynna hvarje årgång med den 1 Jan. hvarje år*, hvilket således framdeles kommer at äga rum.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1824.

Biskopen
Fruherre Ludvig Mörner

